

DRAMA

Kristijan Muck

Imena igre

OSEBE

NASTOPAJOČI
IGRALEC
PROTAGONIST

GOG, star mož
EVA, mlajša žena
PETER, nekoliko starejši moški
DRUGI, žena
TI, mlajša žena
JAZ, moški srednjih let
ON, mlajši moški
OSEBA, moški
PAVEL, moški poznih srednjih let
CLOV, mlajši moški
GAG, stara žena

PREDIGRA

Tema; na prizorišču je tema, odkar je v dvorano začela prihajati publika. Ali pa, odkar se je dvignila zavesa; ki se lahko odstre od spodaj navzgor; kot železni zastor. Na odru so tri osebe. Razločimo jih kot obrise ljudi, ki sedijo s prekrizanimi nogami. Zbranost, nakopičena energija in sproščenost v treh nastopajočih je popolna. Čutimo, da sedijo z zaprtimi očmi; spojeni s svojim dihanjem, s tihim utripom telesa. Na oblokih temine, ki jo zaznavajo v sebi in pred sabo, se vsakomur na svoj način prelivajo zamolkle barve in liki, kakor to dogajanje poznamo, kadar poglobljeni v modrikast nič dalj časa molče zremo vase. Igralce preveva tiha radost; napetost v njih se sproti presnavlja v potrebo po

dejanju. Vendar ostanejo v miru, poglobljeni v svoja videnja. Drhtenje med vlakni telesa zveni kot resonanca besed, ki jih komaj slutijo. Ne vedo, v čem je njihov pomen, zaznavajo le, da jih napolnjuje presunljiv in globok smisel. Do konca se zavedajo, kako bivajo. In za ta občutek ne poskušajo najti besede, lahko le dojamajo, da so na nenavaden, čudežen način isto z vsem, kar je ali bi lahko bilo. Medtem se tema na prizorišču počasi razblinja. Tega skoraj ne čutijo, a se zavedajo, da so predani, da so protagonisti v času, ki se kopiči v njih. Publika jih vse bolj razpozna kot posameznike, oblikovati se ji začne gmote obrazov in vedno bolj jasne so tudi poteze oseb na odru. V njih se medtem trepetanje notranjih zvenov vse bolj usklajuje vsakomur v svoj posebni ritem; glasovi notranjosti so vse bolj določna spevnost, melodije. Ki jih občinstvo ne sliši; a s svojim zrenjem se štaplja s temačno modrino na odru, z mirom v ljudeh, ki so tam, z žarom tišine v trojici. Slutimo, da je v vsakomer od njih vse bolj opredeljen smisel; vemo, da se čas izteka; upamo, da je pripravljenost v njih neizmenja. Iz dvorane nam je zdaj docela jasno, da so trije na odru moški; ali pa je srednja oseba morda ženska. Zorenje pomena v podobah, v dušah, ki zaobjemajo sebe in prostorje, se bliža odločitvi za besedo, saj se pot v notranjosti, godba sfer izza oči, vse bolj spaja z določenostjo človeških glasov. Svetloba na odru je zdaj močna. Nastopajočim se razpusti spojenost s sabo; odpirajo se jim oči, ki pa so še vedno zazrte vase. V svetu onkraj so, prestavljeni iz sebe in do kraja v to, kar je v dveh, ali treh minutah, ali v eni uri, ali v dveh urah prej oziroma v življenju bila njihova pot. Zelo so že osvetljeni. Vsakdo od njih doume smisel svoje besede. Oblije jih zlatost svetlobe, luč. Počasi, z nežnostjo in dovolj glasno izgovorijo iz korenin svojega bistva

NASTOPAJOČI: Drevo sem.

IGRALEC: List.

PROTAGONIST: Veter.

IGRALEC: Molčanje.

To, kar bo odslej dialog med njimi, tudi kasneje, ko bodo še prehajali omejitve, ki jim jih zastavlja njihova običajna osebnost, in isto velja za druge osebe, vse, kar je v napisanem tekstu, je zanje integralni del njihovega notranjega sveta; zato je izhodišče njihovih izjav povsem preprosto. Opombe, ki opisujejo način izjavljanja, so tu zaradi lažjega razumevanja; sicer pa sta govor in ritem prepuščena ustvarjalcem predstave

NASTOPAJOČI: Ne. Jaz sem... Pove svoje ime.

IGRALEC vstane, kot da naj bi nekaj rekel, a začutimo, da ima namen oditi.

PROTAGONIST: Čakaj.

IGRALEC hoče izgovoriti besedo, molči.

NASTOPAJOČI: Spim.

IGRALEC vpraša zaradi razjasnitve: Kdo?

NASTOPAJOČI: Kako, kdo?

PROTAGONIST: Kdo spi?

IGRALEC *misli na Nastopajočega*: On. Kdo drug?

NASTOPAJOČI: Drevo.

PROTAGONIST: Veter. Ga zgane.

Premolk

IGRALEC: List sem.

PROTAGONIST *kot da to čuti in vidi v sebi*: Vem.

NASTOPAJOČI: Da spim?

IGRALEC: Kot drevo?

NASTOPAJOČI *molči*.

PROTAGONIST: Drevo se zgane. Se premika. Tam, kjer je.

IGRALEC: Moje ime je... *Pove svoje ime*.

Vsi molčijo. Iz pododnja, iz odprtine na sredi odra v ospredju vstopi Jaz. Ustopi se prednje

JAZ: Imenujem se Jaz.

PROTAGONIST: In jaz... *Pove svoje ime*.

JAZ: Me veseli.

Molk

JAZ: In kdo sta vidva?

Molk

JAZ *vpraša protagonista*: Kdo sta?

Molk

PROTAGONIST *s prstom na ustnicah*: Pssst.

JAZ: Spita?

PROTAGONIST *prikima*.

Kratka tišina

PROTAGONIST: Ja.

JAZ: Aha.

Še malo tišine

PROTAGONIST: Uspavam ju.

JAZ *ne razume povsem*.

Kratka nelagodna tišina

PROTAGONIST: Pssst.

JAZ: Ja.

PROTAGONIST: Jaz sem veter.

JAZ: Mhm. Ja.

PROTAGONIST: Uspavam ju.

JAZ: Razumem.

PROTAGONIST: Kako?

JAZ: Kako, kako?

PROTAGONIST: Pssst, bolj tiho.

JAZ: Kako, kako?

PROTAGONIST: Še bolj tiho.

JAZ: Kako? *S smislom, zakaj; a res tudi bolj tiho.*

PROTAGONIST: Kako razumeš?

Morda se zgodi, da Jaz dojame, kako biva v prostoru, kjer smisel in pomen ves čas menjujeta vlogi; in da je tu čas način prostora v osebi; in da je ta ustvarjena iz povsem neznanih naključij; ta pa so dejanje, ki daje pomen temu, kar izhaja iz smisla, za katerega ni besede. Morda tudi zato reče

JAZ: Razumem. Spita.

NASTOPAJOČI *brez zunanje komičnosti*: Saj ne.

IGRALEC: List sem.

NASTOPAJOČI: Drevo.

PROTAGONIST: Veter.

JAZ: Sanjata?

PROTAGONIST: Sam si rekel, da spita.

Kratek premolk

JAZ *negotovo*: In ti?

NASTOPAJOČI: Veter.

IGRALEC: Tako mu je z nama skupaj ime.

NASTOPAJOČI: Da naju slišiš.

JAZ: Vidva spita.

IGRALEC: Ja. Kako veš?

JAZ: Ker. Ker tako pravi on.

PROTAGONIST: Nisem on.

Premolk. Utemeljevanje v dialogih Predigre in Stajank je za vse osebe na odru samoumevno; iz tega sledi, da logika razlogov nikakor ne temelji na zunanjih stavčnih poudarkih, pač pa izvira iz notranjega čutenja misli, ki v govoru pogojujejo predvsem intonacijske prvine. Da bi vzpostavil bistvo tega, kar njegovo osebno naravnost veže z vsem, kar je, se dialog nadaljuje

PROTAGONIST: Jaz sem veter.

JAZ: Ne, ti si... *Pove njegovo resnično ime.*

NASTOPAJOČI: Res je.

JAZ *samoumevno*: Zdaj lahko razumem.

IGRALEC: In kdo si ti?

JAZ: Jaz.

NASTOPAJOČI: Kdo? *V smislu, kateri.*

JAZ: Kako?

NASTOPAJOČI *s prikrito grožnjo*: Kdo neki bi lahko bil, če bi bil katerikoli jaz?

IGRALEC *s strahom*: Če si katerikoli jaz, potem si beseda za tisto, kar govori skoz nas v imenu...

NASTOPAJOČI *ga prekine*: Kateri jaz si?

JAZ: Jaz. Jaz je moje ime.

Nastopajoči in Igralec si vsak na svoj način oddahneta

NASTOPAJOČI: Aha.

IGRALEC: Mhm.

NASTOPAJOČI: Me veseli. In moje... *Pove svoje ime.*

IGRALEC: Je to ime ali priimek?

JAZ: A moje?

IGRALEC: Seveda.

JAZ: To ime. To ime je tu zaradi...

Najprej je negotov. Potem se zamisli, zamiži; nenadoma, ko ga gledamo v kratkem premolku, se lahko spomnimo začetnega zamaknjenja treh oseb na odru. Tišino odrešujoče prekine

IGRALEC: Zaradi igre.

JAZ: Tako. Zaradi igre.

IGRALEC: Me veseli. In moje ime je zato, da se v igri ne zgubim... *Pove svoje ime.*

JAZ: Kako?

IGRALEC: Tako.

NASTOPAJOČI: Spi.

JAZ: Kdo?

NASTOPAJOČI *pove Protagonistovo ime in priimek.*

JAZ: Zaradi igre.

NASTOPAJOČI: Ne. Ker se boji lastne misli; saj sam vselej znova postaja v imenih igre njeno orodje.

JAZ: Mhm.

Molk

JAZ: Vi trije. Vi trije me v resnici.

NASTOPAJOČI: Vlečete za nos.

IGRALEC: Bi te. Če bi ne bili to, kar si v sebi ti. Ker pa smo tu, da vidiš.

NASTOPAJOČI: In ker res gledaš, tudi si.

IGRALEC: Zato smo zate...

PROTAGONIST *pove svoje ime in priimek.*

NASTOPAJOČI *pove svoje ime in priimek.*

IGRALEC *pove svoje ime in priimek.*

JAZ *Protagonistu*: Ti vendar spiš.

PROTAGONIST: Kot veter.

JAZ: Ta ne spi.

NASTOPAJOČI: Kakor se vzame.

IGRALEC: Kakor kdaj.

JAZ: Zakaj ste torej tu?

PROTAGONIST: Ker čutiš.

JAZ: Kako.

NASTOPAJOČI: Kako smo.

IGRALEC: In kakšni smo. S tabo.

Od tod dalje večkrat spreleti Nastopajočega, Igralca in Protagonista nasmeh, ki je sčasoma lahko tudi porogljiv

JAZ: Saj ste vendar drevo, list in veter.

PROTAGONIST: To je igra.

JAZ: Vem. Ne. Ne vem. Hotel sem reči. Enkrat ste vi. Drugič. Drugič pravite... Najprej ste rekli, da ste jaz.

NASTOPAJOČI: Ja. Ampak le, kadar smo hkrati takšni kot ti in takšni kot drevo.

JAZ: Zdaj vem, rekli ste, da ste tu, da bi čutil, kakšni ste vi in kakšen sem jaz. Zakaj?

PROTAGONIST *z očitkom, ki vsebuje mnenje, da ima Jaz moč vplivati na stvari sveta*: Vidiš. Ves čas se vtikaš v moj spanec z določevanjem, kaj od vsega tega je res. Nekaj že. A čas nalaga in odnaša v nas toliko vtisov, da ti, ... *pove njegovo ime in priimek*, sploh ne moreš postati jaz, če ne verjameš, da smo mi veter, drevo in list.

JAZ: Saj temu nisem oporekal. Ti *pokaže* si list, ta *pokaže* je drevo in on *pokaže* je veter.

IGRALEC: Ne. Ne. Za takšno igro nam ne gre.

NASTOPAJOČI: Zate smo vsi trije skupaj drevo, list in veter.

PROTAGONIST: Če hočeš postati to, kar si.

NASTOPAJOČI: Če hočeš iz nekakšnega jaza postati ti.

IGRALEC: Če hočeš, da se resno pogovorimo, moraš vedeti, da smo vsi skupaj, s tabo vred, živo drevo. Ki ga vidiš. V sebi. Kako trepeta v vetru.

JAZ: Če imam na izbiro le vas, ki ste brezbarvna podoba drevesa v vetru s svojimi okrog sebe vrtečimi se izjavami, ostajam kljub vaši prisotnosti sam.

PROTAGONIST: Seveda. Ker je to, kar slišiš o nas, tvoj samogovor.

Odkar je Protagonist izjavil, da je buden, je pogovor postajal vse bolj živahen, zdaj pa se ustavi; v kratki pavzi

JAZ *negotovo*: Jaz. Skoraj z upanjem: Res?

NASTOPAJOČI: Ki pa je tu, ker smo tudi mi.

IGRALEC: Kot dogajanje. V tebi.

PROTAGONIST: Kot pregibanje drevesa v rahlem vetru. Kot beseda v sebi.

Molk

JAZ: Prav. In kaj naj zdaj? Sam. *Tega ne izjavi, ker je osamljen, ampak ker bi rad vedel, ali lahko tudi sam da kakšno pobudo.*

PROTAGONIST: Spomni se na to, da dreves nekoč ni bilo.

IGRALEC: Da sploh ni nujno, da bi kje kakšno bilo.

NASTOPAJOČI: Ker pa si.

IGRALEC: Ker smo s tabo mi.

PROTAGONIST: Ki smo prostor, ki se raztaplja vase. Ali. Z drugo besedo povedano, odreveneli čas, razsekan na osebe. Zato je v vseh nas drevo. Kajti med nami je, celo v spanju, razgovor. Saj smo le z njim lahko takšni, kakršni smo.

Molk

JAZ: Česa vsega se ne spomnite govoriti o sebi, da ste. Vi ste... *pove njihova imena in priimke.*

Molk

NASTOPAJOČI: To so le imena.

IGRALEC: Kdo ve, kaj vse v resnici smo.

PROTAGONIST: Kdo ve, kdaj in kje.

Kratka tišina

JAZ: Kdo to ve?

Tišina

JAZ: Bog?

Silen smeh Nastopajočega, Igralca in Protagonista

VSI TRIJE: On? Ti.

Kratek zastanek

JAZ skoraj jezno: Jaz. Vedel sem.

Še smeh onih treh

JAZ: Vedel sem, da me vlečete za nos.

Naglo se zresnijo

NASTOPAJOČI: Res. Potegnil se boš, če boš verjel, da imaš lahko v lastni zgodbi svoj prav.

PROTAGONIST: Da si le z zgodbo lahko zdrav. Zato. Prej ali slej se razjasni, ali si ti naš ali smo tvoji mi. Narejeni iz nebes.

IGRALEC: Potegni samega sebe za zgodbo. Z. Zgodbo. Ki je vsaj malo čez les.

JAZ: Kdo ste?

Igralec se mu spači, zariga vanj s surovim zvokom, se kot v bolečini zgrabi za trebuh in obstane. Protagonist stopi v ospredje in začne počasi in s precej ironije govoriti verze; na zaslonu v ozadju medtem blede zažarijo ogromna usta, ki se lahko odpirajo sinhrono z njegovim govorom; proti koncu se bodo začela spreminjati, prelivati v veliko oko

PROTAGONIST: Besedabitje sem zalega stvarstva,

pepel slučajev, hkrati mera pesmi,

vse, kar je mrtvo, vendar govoreče

o tem, da nekaj je, čeprav nikogar

v tem trenutku ni, da bi to videl,

kar večno je, ne da zapisal hkrati

in zaigral bi sebe v svojem času.

A pred občinstvom, ki zre iz veselja,

samota zvezde, ki gori v sebi,

razplásti se med časa dva, med zdajle,

ko tu stojim neki človek, in med ritem,
 ko čas z minljivostjo dejanja čital
 je sebe samega v teh besedah.
 Ko zdaj je vozal ta presekani z bitjem,
 je tu z namenom, da ime ima biti.
 Ker pa živi, sem jaz Besedabitje. *Se zareži.*
 Tak jaz je torej hkrati čas in prostor,
 vse, kar je tu, in ne, kar je v tem jazu,
 česar ni, kar je vesoljstvo in celo kar
 prikrito v svetu je in brez svetlobe.
 Je noč, ki ni je, vendar biva v dnevu,
 kot bitje, ki razkljuva čas v grozo.
 Vzrok za čudež mejnosti skoz kaos
 zarisal zrak je, težnost, kri in misel,
 dasem lahko vse in hkrati ničes.
 Razveza od tega je, da sem telesnost
 in hkrati duh, zarezan skoz svetlobo,
 obsojen na besedo, ki brez luči
 lovi se sama kot neštetosti zrcalo.
 Tako ta paradoks živi v sebi
 in se pojavlja kot odnos med nami
 z besedo, v kamnu skrito kot žarptica.

Igralec groteskno zatuli, grabi se za srce, glavo in telo, nato ponovno obstane; od velikega očesa na ozadju se spusti lutka, ki ga predstavlja, nekakšno grobo božanstvo, hkrati tudi krhko in nežno, saj bo med verzi, ki jih bo zavzeto govoril Nastopajoči, s komaj vidnimi gibi izvedlo breztežnosten ples

NASTOPAJOČI: O, če bi dana mi bila beseda,
 da opisala krik bi, ki napolni
 telo z gluhoto nemo, ko v sebi
 uzre, kar naša pot je v to, kar nismo.
 Saj, kar je izven nas, je v nas samota
 svetá, ki ga z orodji ognja tremo
 v črke zvoka neprevedljivega.
 Svetá tautologija svéta, misel,
 ki hoče strgati obleko svojo.
 Tiktakanje peklensko, ki poskuša
 iz časa izrezati podobo jaza.
 Ta on, ki v sebi zremo ga brez glasa.
 Pokrajina od onkraj, ki edina
 lahko predstava je o tem, česar v nas ni,
 kar je v svetu tem, a le kot sanje.

A še kot te ne. Njih podobe so le
 pomen zbledeli, prevod iz svetovij,
 kjer se v okrutnem boju bitnost tvori.
 Ker molka, ki zadrži je v to snovanje,
 človeško bitje samo ne prenese,
 pojavov vseh minljivost zanj je milost,
 saj smrt zastre v stvarih svoj strašni smisel,
 ki v živost tke se kot beseda večna.
 Drugačnost tega, kar je v nas resnica,
 osvajamo s krvjo, ko rane časa
 polzijo skozi spomin svetla z imeni.
 Z besednimi obrazi Adam, Eva,
 vsi drugi, Peter, Pavel, Gag in Gog je
 skozi žile cepljen čas z razliko v sebi,
 zakleto v podobi brez zrcala.
 Zato usoda je le delček volje,
 svobode nespoznave hkrati polje.
 Tako lebdeča teža stvarstva skrita
 bobni v besedni plazmi, kakor tema,
 zgnetena v dan, dokler brezupno smisel,
 kot kal, ognjene zgodbe breme,
 ne vznikne milostno v pomenu golem
 in s krikom nemim ne rodi se prostor
 lepote in zla in ne zaigra v nas,
 kar je med jaz in ti, kar je v osebah
 koščeni on, raztáljeni obraz
 v strunah sonca in lune, orkestrion.

*Kratka tišina. V Igralčevih prsih se slišno nabira krik; a ne izbruhne. Pač pa izza
 suknjiča potegne violino in lok ter nekajkrat ostro potegne po strunah. Lutka nad njim
 naglo izgine. Protagonist na kratko zapleše. Nastopajoči se mu poskuša pridružiti, a
 nenadoma zašepa in obstane. V tem hipu obstane tudi Protagonist. Kmalu utihne tudi
 Igralec z violino. Njihovo zamiranje jih spremeni v groteskno podobo, ki vsebuje
 neboljenost in silo, upanje in zavrnjenost, dobro in zlo*

JAZ se nenadoma oglasi z visokim tonom: Cip, cip, cip. Cip, cip, cip. Po premolku.

Kaj je že to? Cip, cip, cip. Razmišlja; prisluhne samemu sebi. Cip, cip, cip? Cip, cip,
 cip. Vprašuje in odgovarja si na različne načine.

*Protagonist, Nastopajoči, ki bo odslej ves čas šepal in se zato lahko imenuje tudi
 Kruljavec, ter Igralec, ki je odslej lahko tudi Violinist, so obstali razvrščeni v prostoru
 tako, da je Protagonist na sredi, druga dva njemu ob strani, vsi pa so obrnjeni proti
 Jazu, ki s hrbotom proti publiki gleda vanje oziroma proti zaslonu v ozadju. Kratek čas
 strmijo drug v drugega*

PROTAGONIST: Saljoni si. Saljoni, dramska oseba iz Treh sester Čehova.

JAZ: In kdo ste torej vi?

PROTAGONIST: Vsi trije? Zdaj?

JAZ: JA.

PROTAGONIST z rezko ironijo: Besedabitje. A le kot zdaj. Zato...? Spodbode Jaza.

JAZ: Človek v vrat zareže ji srce, ... da ne bi kolovratila okoli lastnih vrat.

PROTAGONIST z igrivim sarkazmom: Bravo. Stréljaj.

Kratka tišina. Oko na zaslonu se spremeni v kapljo krvi. Zaslišimo zvoke posameznih dežnih kapelj. Krvavi madež se preliva v več manjših; barva se izgublja, zvok preide v šum dežja, kaplje pa se razdelijo in razporedijo po vsem zaslonu ter preidejo v raster. Zvok je zdaj že pokanje skale

PROTAGONIST šepetaje: Streljáj od tebe se rojeva tvoje bitje.

NASTOPAJOČI težko izgovarja, kot da bi jecljaj, poka z jezikom: T. T. T. T. T-iiii.

IGRALEC se pripravi, kot da bo zaigral na violino, a se nič ne zgodi.

Tišina. Ne dolgo. Iz nadodrja se zasliši ženski glas. Petje v neznanem jeziku. Sanskrit. Kot kakšen od opusov A. Weberna (Ahám Índro Várunas té mahítvorvî gabhîre rájasî sumêke – Sem Indra Varuna. V veličastju sem stvoril dvoje prostorov.) Če na odru že prej ni bilo stopnic, jih lahko opazimo zdaj. Se prikažejo v svetlobi? Ali se spustijo z vrha na levi in desni? Prav tako lahko zrastejo stopnice zrcalno z njimi levo in desno od spodaj navzgor. Ali pa se odpre prostor v pododrje, tako da lahko v ozadju iz njega na levi in desni stopajo osebe prav tako kot nad njimi od zgoraj navzdol. Ali pa se osebe pojavljajo kako drugače v prostoru; vendar, če je le mogoče, iz smeri, kakor jih slutí videnje Jaza. Na sredini še vedno stojijo Nastopajoči, Igralec in Protagonist. In tu, spredaj, je še vedno Jaz, ki gleda z nami skupaj na oder. Z leve spodaj prihaja na oder oseba Ti. Ženska v obleki iz fin de siècla; nekakšna S. Bernhardt. Obstoji, ko je na odru. Petje utihne. Čutimo, da ji hoče Jaz nekaj reči, a z desne se začne po stopnicah od zgoraj navzdol pomikati nova oseba, On. Moški v kostumu, ki spominja na grškega, antičnega. Govoriti začne osebi Ti mirno in z nekoliko ironično slovesnim tonom

ON: Ti si to, kar zajame v svoje vidno polje osebo Jaz Jaz je v meni posebej pogleda osebo Ti in reče on. Se pravi že vse in hkrati še nič. Ker On sem zate jaz. Za vaju oba je s tem rečeno, da nisem pravi jaz. In tudi ne to, kar zmore reči jaz, ko čuti, da si Ti. Saj znorem biti govor sam. Ker avtor sem in sem igralec. Pojav v igri in hkrati kar naprej igra dejanj, dogodkov. Na neki način bi lahko rekel, da sem sin svoje matere in njen mož obenem, a ves čas tisti, ki je obema On. Nekoliko negotov nad razpletom svojih misli obmolkne.

JAZ: Čudaški jaz.

TI: Neskončen ti.

ON: A zgolj za tale, zdajle čas.

JAZ: Se pravi, da si v trenutku, ko si tu, vendar nekakšen jaz.

ON: Ah, tu. Saj res. Tu sem avtor davnosti. Pratraged. Demiurg tega trenutka, ki se iz tega, česar ni več v njem in tudi česar še ni, razceplja v to, kar sem.

JAZ: Jaz.

ON: In kar je.

TI: Ti.

ON: Res.

TI: In jaz?

ON: Ti si. Hčerka. Mojih misli. Besed govorka.

TI: Ko pa sem vendar tudi sama jaz. Zakaj?

ON: Ker jaz ne morem biti On, če nisi v meni Ti. Brez tebe ni besed. Je le Besedabitje.

Kradoma se ozre po Protagonistu in njegovih spremljevalcih, ki imata sedaj naziva Kruljavec in Violinist

JAZ govori osebi On, a z naklonjenostjo do osebe Ti: Med vama si ti zame On.

ON govori osebi Jaz: Saj prav zato je Ti pokaže na osebo Ti rojstvo tega, česar ni med nama.

TI kot da se je osvestila ali si oddahnila: Tako.

Jaz, Ti in On se opazujejo s čudenjem. Rezek zvok violine. Za hrptom Jaza, se pravi v ospredju, se odpro stopnice v pododrje; lahko se seveda tudi spustijo stopnice v orkestro ali pa se novi nastopajoči, ženska oseba z imenom Drugi, kako drugače pojavi za njim.

V obleki iz fin de siècle je; nekakšna E. Duse

DRUGI: Vendar je še marsikdo v tem prostoru.

Kratka tišina. Za Protagonistom se pojavi možki z imenom

OSEBA: In išče obraz. Za prizorišča v sebi.

DRUGI ga spozna: Oseba.

OSEBA pritrdi: Oseba. In ti?

DRUGI nezadovoljno, ker je brez resničnejšega imena, a glede na to, da je svet pač tako ustvarjen, tudi nekoliko ironično: Drugi. Zakaj. Kaj to pomeni?

OSEBA: Da iščeš prizorišče tistega, česar ni. A je v osebi. Med njima in sploh vsemi se podobno kot v prejšnji sekvenci ustvarja komaj opazen erotičen odnos.

DRUGI skoraj otožno: Se pravi v tebi.

OSEBA: Oseba ve za svoje ime. Vidi ga. Ker ga lovi.

DRUGI: V sebi?

OSEBA: V katerikoli osebi.

ON: A ko se premakne čas?

OSEBA: Zbežim pač k sebi.

TI: Ne moreš uiti temu, kar je Drugi.

ON: Ki si iz davnine skoz sebe v tebe sledi.

OSEBA razigrano: No. Zato. Ves čas vam govorim, da je Oseba samemu sebi poldrugi sin.

DRUGI *naenkrat ve zase, kdo je v tem trenutku*: Pradavna mati, skupna vsem. Sinovom in možem.

TI: Čeprav si bila nekoč tudi sama hči.

DRUGI: Ki vselej nosi v sebi, kar lahko postane mati.

ON: Vem. Si.

Gledal je osebo Drugi, kot da bo povedal, katera oseba je, a je pogledal še Osebo, kot da mu je tudi zanj postalo jasno, kdo pravzaprav je, ter izrekel prejšnji začetek misli v samostojen stavek. Zdaj ob spoznavanju Osebe doda začetek nove misli, ki pa jo bo prekinitev z nenadnim pojavom novih dveh oseb prav tako sklenila v samostojno misel.

ON: In ti.

Z leve in desne pritečeta k Jazu Peter in Pavel

PETER: Ne, ne, to ne!

PAVEL: Ugovarjam.

Naglo se ustavita, kot da ne vesta, zakaj sta tu in kje sploh sta

JAZ *dokaj veselo*: Pozdravljen, Peter. Pozdravljen, Pavel.

PETER *osuplo*: Od kod naju poznaš?

JAZ: Ne vem. *Po premolku*: Ker vem, da sta. O vaju vem to, da vaju ne morem poznati.

ON: In to je dovolj, da sta tu.

TI: Zato ni pomembno, kdo sta, pač pa, kako da sta.

PAVEL: Ampak od kod si vzel najini imeni?

JAZ: Izbral sem ju.

PETER: Nemogoče.

PAVEL: Ni verjetno, da bi bil to le slučaj.

JAZ: Povejta raje, zakaj sta sploh prišla.

PAVEL: Ti veš nekaj v zvezi z nama.

PETER: Kako si vedel, da sva to prav midva? Z najinima imenoma.

JAZ: Ne vem. Zgodi se.

PETER: Imeti moraš nekaj z nama.

JAZ: Seveda. Povejta mi že, zakaj sta prišla.

PAVEL: Dobro veš. Sam.

PETER: Kar spomni se. Moraš vedeti.

JAZ *negotovo*: Res? Možno je vse. *Po kratkem premisleku zelo resno, kot prisega*: Ne.

Tišina. Peter in Pavel ga strmo in preverjajoče gledata. Nenadoma

PETER: Midva tudi ne.

PAVEL: Kako, da ne. Zakaj me vpletaš? Jaz vem.

PETER: Ne vpletam te. Nasprotno, hotel sem te izključiti iz tega nesmisla.

PAVEL: Kakšnega nesmisla? Zapletel si me v svojo izjavo, da ne veš, zakaj sva prišla.

PETER: Ali ti veš?

PAVEL: Seveda.

PETER: Povej.

PAVEL: Res?

PETER: Res.

PAVEL: Odvisno od tega, kaj je zate res.

PETER: Kaj je zdaj odvisno od tega?

PAVEL: Ali bom povedal.

PETER: No, zakaj sva prišla?

Kratka tišina

JAZ: Vidita. Eden drugemu se izgovarjata. Ker je nemogoče vedeti.

TI: Ne spuščaj se v to, kar ni tvoja stvar.

ON: Ni vama bilo prav, da je nastopil čas, ko dobijo vse davne napetosti v nas svoja imena.

DRUGI: Ko tisto, česar ne vemo o sebi, v nas postane resnica.

OSEBA: Ko mora oseba stopiti v prizorišče.

JAZ: In... zdaj vem. Prišla sta iz strahu, da bi poleg svojih imen bila to, kar sta.

Kratka tišina

TI: Kar govoriš, je brez smisla. Z imenom postaneš to, kar si. Kjerkoli smo, nas brez drugačnih od sebe ni. Le tako je mogoč (možen) pomen stvari.

ON z ironijo: In se v nas muka zgodi.

DRUGI zase in skoraj z naivnim hrepenenjem: To večno nedosežno.

OSEBA skrajno resnobno: Gnus. V jeziku.

JAZ kot da ga popravlja: Groza. Razcepljena med nič in vse. Brenket strun na violini.

PROTAGONIST: Ste v loku trenutkov sploh kdaj vi?

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Wy. Mbi. Dy.

PETER hrabreč samega sebe: Oho. Strašite. Z moraliziranjem.

TI se vedro zasmeje.

PAVEL s prezirom: Absurd.

Mrka tišina. Iz publike, po možnosti izza nje, ali pa nekje iz dvorane se pojavi in gre proti odru dekle

EVA: Ljubezen.

Na zaslonu v ozadju odra se prikažejo zgubljene silhuete, ki se sestavljajo in razstavljajo, senčna lutka iz dveh, med sabo bojujočih se polovic, ki pa sta hkrati tudi groteskno pregibajoč se obraz. Od tam se oglasi nevidni -

CLOV: Ħgra.

EVA: Ti si Clov.

CLOV: In ti si Eva.

Oglasi se violina; kar nežna glasba. Protagonist dirigira, Nastopajoči z nazivom Kruljavec oddaja neartikulirane glasove. Eva je na odru in pleše. V ozadju se po taktu gibljejo obrisi senčne lutke; lahko bi jo imenovali Ahura Mazda, po perzijskem

božanstvu. Glasba utihne; ples se zaustavi; mir. Nenadoma opazimo desno v ozadju odra, lahko tudi pod stopnicami, na katerih stoji On, zelo veliko lutka. V resnici je to povečana človeška figura, v kateri nastopa človek. Ta lutka je Gog; pojava starejšega, namrščenega in hkrati nedolžnega človeka. Ko v tišini prihaja v ospredje ali pa če ga vse bolj razločno vidimo v njemu namenjeni svetlobi, opazamo, da predstavlja hkrati grozljivo in smešno podobo. Gog je nasilnik in hkrati dobrodušnež. Pred nami je morda nekakšen Švejk z gestapovskimi potezami. Zaslišimo ga

GOG: Prijateljski, vse narobe. Vse narobe. Ni igre, ki bi lahko bila vaše prizorišče.

Ti, ki sebe imenuješ Clov, ali ljubezen, kakor si prav tako imenoval samega sebe, ko si spoznal Evo, in Eva, ti, ki si tudi igra, ker si se prepoznala v Clovu, in vsi, kar vas je, ni prostora, v katerem bi se lahko pojavilo to, kar mislite, da je vaše prikrito, a morda tudi razvidno bistvo. Ni ga. Le jaz, Gog, kakršen sem, lahko živim kot hkraten videz in resnica. Ti pa, ki misliš, da si Clov, ti si v resnici Ahura Mazda.

Bog vojnih trum in hkrati bog, ki je umeril obraz sveta.

Clov se precej glasno, skoraj nervozno smeje za zaslonom, na katerem je senčna lutka obstala v kaotičnih likih. Izusti

CLOV: Časi so se spremenili, Gog. Daj no vendar mir. Pridi ven, stopi iz sebe.

GOG če se je premikal naprej, se zdaj ustavi; sicer pa gestikulira v skladu s svojim govorom: Čas je za človeka le eden. Lakota.

CLOV še vedno za zaslonom: Brrr. Daj, Gog, prikaži se. Da vidimo, kdo si.

GOG: Pohlep. To si.

CLOV še vedno zadaj: Ne upaš si. Ven.

GOG: Nadutost.

EVA: Clov, kje si?

Premolk

AHURA MAZDA

PETER: Spomnil sem se, zakaj sem prišel!

PAVEL zase ne ve povsem, zakaj je prišel, a reče: No, priznaj!

PETER: Ker Drugi jo pokaže ne more biti Jokasta.

PAVEL: To vem tudi sam. Ker vem, kaj pomeni, če imaš ime. Toda, zakaj ne more biti?

PETER: Ker bi se morala upreti temu, kar je. Ona pa sploh je le, ker je vselej sproti tisto, kar v istem trenutku že ni več.

Kratka tišina

GOG: Ogenj in meč, Ahura Mazda. Vesoljni potop in sam svoj človek iz prsti. To si Clov.

CLOV še vedno za zaslonom. *Že odrešilen, a tudi živčno raztrgan smeh, tako da kar težko govori:* Gog, zagovoril si se. Priznal si, da sem Clov. Premagal sem te. Brez žrtve in boja.

ON: Čas škrt. Ura v kosteh trka. Usipa se mraz.

Tišina. Nenadoma se premakne oseba Ti; v izrazito igralski maniri; S. Bernhardt; giblje se skoraj plesno, koreografirano. Izraža čustvo izredne notranje pretresenosti; morda je rahlo živčna. Čez čas začne govoriti

TI: Geranije drhteče v srcu trepet so grla blag.

Trikrat ponovi ta haiku, ki ga šele sčasoma povsem dojamemo; tudi zaradi patetičnosti. Na isti način, podobno se oglasi še Drugi; E. Duse; trikrat ponovi -

DRUGI: Slavca plahutanje beži skoz reže oči, da krik zaskeli.

Obe se z nekaj ponovitvami svojih stavkov ubereta v glasbeno skladje. Iz njiju zazveni iskrenost; verjamemo jima. Kot že prej se z nekoliko slovesnim tonom, za katerega ne vemo povsem, ali ni tudi ironičen, oglasi -

ON: Kam? Kam položiti ljubezen? Kako z njo umeriti obraz sveta?

EVA: Clov, kje sem? Kdo sem? Zakaj sem?

Svetlobni blisk na osebo v ozadju levo, ki je kot nekakšna lutka, v resnici pa je to žena v dokajšnjem kostumu. Ta malce spominja na kostum oseb Ti in Drugi, a je bolj razkošen. Oseba se imenuje Gag. Giblje se počasi, zadržano kot v japonskem gledališču

GAG: Sramota, Gog. Tvoja dejanja hočejo imeti božji pomen. Zmeda. Zmeda je to, kar izvira v tvoji človeški duši. Neodrešeni spomin vseh časov si. Kaotični prostor med prizorišči vseh časov bi želel posvetiti s svojo obravnavo. Zakaj te nihče ne umori? Zakaj se nihče ne žrtvuje in ne daruje tvoje misli smrti?

CLOV nepričakovano priteče od tam, od koder je nastopila Eva, in z iskreno patetiko zakliče: Jokasta! Ne. Ne.

Če se na tem mestu publika zasmije, se je igralci prestrašijo in negibno obnemijo. Sicer pa otrpnejo zaradi Clova. Čez kratek čas se Eva začne smejati. Igralci jo začudeno pogledajo, potem opazijo, da se Eva smeji Gogu, ki je izstopil iz svoje lutke. Ta izgine, Gog pa prijazno stopi mednje in se predstavi

GOG: Dovolite, moje ime je Doktor zgodovinskih ved.

Vsi igralci se zasmejijo, le -

OSEBA se resno rokuje z Gogom: Me veseli – in moje je Martin, doktor filozofijskih znanosti.

GOG: A le za zdaj.

OSEBA: Seveda.

Igralci ostanejo negibni, obrnjeni v publiko, ki jo kot tako tudi izpostavijo; tableau. Spremembe, ki se bodo zgodile v njih in med njimi, jih bodo dokončno označile kot bitja, ki so spoj igrilstva in lastne usode, sveta od onkraj in konkretnih življenjskih odnosov; skoraj do kraja bodo postali prostor, v katerem se bo dogajala zgodba glavne igre. Nastopajoči, Igralec in Protagonist so vase zazrti opazovalci njihove igre, dokler se tudi sami ne vključijo

ON: Kako tesnobna radost me prešine, ko se utrne čas, ko vozli žil in moj spomin na vas razlije se skozi moj obraz.

On se neznansko poln notranjega čustva, ki je skupek, vozlišče radosti, ljubezni, tesnobe, poln nečesa, kar bi hotel povedati, izraziti, tudi z gesto, a ne more najti pravih besed, določiti imen, obrača do Osebe in Goga; v njem se vzpostavlja f u n k c i j a iskalca, ki se zaveda ljubezni in hkrati njene zavezanosti v neadekvatnost sveta; njegova d i l e m a je, da ne ve, ali je vredno vzpostavljati kontakte; odloči se za Osebo; ta in Gog sta prej obstala v rokovanju in se negotovo, osebno prestrašeno, kot tik prej drugi, zazrla v publiko

OSEBA se zdrzne; zave se prisotnosti osebe On, svoje roke, povezane z Gogom, zazre se globoko, skoraj hipnotično Gogu v oči, zvedel bi rad, kaj vse je zgodovina te osebnosti; v njem se sproži f u n k c i j a opredeljevalca, ki se zagriže v iskanje dokončne resnice, ki pa se v nji zaveda svoje končnosti; njegova d i l e m a je, da niha med pojmom Boga in Niča; ponovno se zazre v publiko, odtegne roko Gogu, spreletita ga srh in prepadenost, pogleda igralca, ki je On, mu poskuša odgovoriti na to, za kar je On v njem iskal pomoč; globoko zadiha, reče: Nekoč. Nekje. Moril sem. Bog, zakaj si me zapustil?

GOG: Ljubezen za nič je narobe obrnjena suknja tragedije. Opredeljevanje za nekaj je mladost človeštva. Njen razlom sva. A zdaj šele verujem, da je Bog. Obotavlja, z občutkom krivde stopi do Eve; njegova f u n k c i j a postaja to, da mu ni jasno, zakaj je kljub vsemu, kar ve o dogodkih sveta, postal neke vrste oče, zakaj je sploh lahko oče tudi konkretni hčeri; d i l e m a je, da ne ve, ali je to dobro ali zlo; negotovo obstoji pri Evi in k prejšnjemu doda: Za svojo sem te vzel... ko sem zvedel, kaj si storila. In se poskuša plaho dotakniti njene roke.

GAG se vmeša; nič več se ne giblje kot prej, sproščena je, živa, brez vsake togosti; z impulzom se je odtrgala iz otrple zazrtosti v publiko, zdaj stopi do Goga, odmakne njegovo roko od Evine, nekakšna začetna veselost preraste v zmagoslavje; njena f u n k c i j a je, da ima vselej dva obraza, da je lahko odprta do sveta in do drugih, da pa ostaja vir njenih različnosti vselej zastrti; njena d i l e m a je, da ne ve, v čem ali v kom bi lahko uzrla svoj pravi obraz; naglo pogleda Goga, začuti njegovo zbegano pobitost, zalije jo val usmiljenja, poboža Goga po licu; brez

obžalovanja in s spoznanjem, ki se ga zave ta trenutek, reče: Ne da bi vedela za svojo usodo, sem od rojstva objokovala to, kar sem slutila v hčerini.

Pavlova f u n k c i j a je, da je kljub svoji aktivnosti, prizadevnosti, volji in želji, da bi svet in stvari postale skladne, v svoji osnovi zmeden, da je v njem prisotna duhovna prvina, a da navezanost na materialni svet v njem prevladuje, da ima občutek, kako se uspešno povezuje z ljudmi, da pa ostaja osamljen, ne da bi se tega prav zavedal; *d i l e m a* ostaja zunaj njega, kot tehtanje možnosti, kot ocenjevanje sil v razmerjih in odnosih, v njem se naseljuje kot razpon med intelektualizmom in računarstvom; zaradi vsega tega se ob Gaginih besedah tlesne po čelu, oči mu zažare, kratko zajame sapo, kot da se je nečesa spomnil, ustopi se pred igralko Gag, pomisli, hoče nekaj reči, se premisli, zmedeno pogleda okrog sebe, kot da išče pomoč; obstoji

PETER: Vem, kaj si hotel reči. Prav imaš, a vseeno je v tem, kar hočeš, preračunljivost.

PAVEL zine, kot da odgovarja Petru: Mati, lažete. Nehote doda: A tega še sami ne veste.

PETER, ki je bil nenadoma in predse, zagrizeno in kar ogorčeno izustil svojo misel, se ob Pavlovem drugem stavku zdrzne, se za hip zamisli, tudi za hip pogleda osebo Gag, stopi nemirno po prostoru, se ustavi, in kot da je doumel, preide v kratek smeh; njegova *f u n k c i j a* je namreč ta, da je ob izjemni bistrosti tudi izrazilo čustvene narave, da je lahko dobrodušen, v drugačnih okoliščinah, ko se mu svet zapre tik pred tem, ko bi stvari lahko ne z zgolj razumom globlje dojel, pa je lahko negotov; ker ima šahistske sposobnosti, a se hkrati zaveda, da je nepredvidljivo sposoben dobrih ali zlih dejanj, je v tem, da ne ve, ali naj ravna dosledno etično tudi v vsakdanjem življenju, njegova *d i l e m a*

DRUGI stopi do ravnokar še smejočega se Petra, zajame sapo, čutimo, da hoče nekaj storiti z njim, morda krivi prste pred njegovim obrazom, čutimo, da bi mu rada nekaj povedala, a ne zmore, še poskuša kaj storiti; potem v sunkih izpusti sapo, skloni glavo, skoraj ali resnično zajoče in dvoumno, ne vemo, ali z obžalovanjem ali iz zavisti do njega, izusti: Prav takšna sem, a ne bom nikdar kakor ti. Spremenila se je v *f u n k c i j o* dvoumnosti; ker je dokaj nežno bitje, hrepeneče po vsem nedosežnem, zaverovano pa tudi v tostranstvo, je zanjo svet sanjski in obenem sestavljen iz zelo zanimivih oseb, ki jih lahko, kolikor se nanje čustveno ne naveže, s pridom uporablja v svojo korist; njena *d i l e m a* je, da ob volji po pravičnem in etičnem ravnanju o tem ne zna razsojati, in kljub temu da po svoji naravi ponavadi ravna prav, zelo pogosto obstane in ne ve, ali naj se spusti v dejanja, ki bi jo privedla v takšno problemsko izkušnjo.

Ti naglo pogleda osebo Drugi, hitro ji je jasno, da mora sama ukrepati, stopi do Petra, se pripravi, da bi mu dala klofuto, ženska oseba Drugi jo prestreže, spet kratek pogled nanjo, obrat in do Pavla, ki klofuto res dobi; Ti stopi do Petra in nekako maščevalno reče: Tako. Ti stopi do Drugega, kot da ji bo povedala, kar ji gre, ko se zazre v njen spokojno skrivnostni izraz, pa izgubi nit svojih misli; njena

f u n k c i j a izvira iz njenega stremljenja po zanimivih ciljih, in čeprav se v njeni duši ti cilji kar naprej kopičijo, je ta kvantiteta ne bega, nasprotno, v večji količini je tudi več možnosti za izbiro in pri tej ni zanjo nobenih problemov, odloča se hitro; in čeprav so načini osvajanja lahko zelo različni, je *d i l e m a* v tem, kako zadržati to, kar je že ali lahko še postane njeno področje delovanja; zato čez kratek čas in ne da bi se posebej obračala na tri osebe, s katerimi je bila pravkar v kontaktu, reče: Pred smrtjo moraš imeti več spoštovanja. Vsaj pred njo. In še posebej pogleda vsakogar od treh.

CLOV se nenadoma oglasi: Res je, da to, kar je bilo izrečeno o usodi, ne more biti gotovost o poteku dogodkov, takšna, da bi jo lahko primerjali z resničnostjo. A kdo bi vedel? Je bila lažna njena slutnja ali misel? *Za hip pomisli*. Ali pa je resnično to, da ne veš, ne od kod prihaja tvoja usoda in ne kdo je tvoja misel.

TI: Molči. Neumnosti govoriš. Odločamo se, ne da bi vedeli, zakaj. Le tako imamo lahko svoja dejanja iz trenutka v trenutek sami v rokah. Spomni se za *hip razmišlja*, kdo je bil Jan Pállach.

EVA: Zažgal se je. Šestnajstega januarja 1969. Ker so njegovo domovino nekaj mesecev prej zasedle tuje čete.

TI vpraša EVO: In ti? Veš zase, kdo si?

CLOV: Razkrila si bo prsi pred eksekucijskim vodom. Clovova *f u n k c i j a* je v njegovi izjemno ekstremni osebnosti, ki kot zlo ali kot dobro sproža v sebi in v drugih tako vpoglede skozi preteklost in prihodnost kot tudi presvetlitve o tem, kako zapleteni sta struktura in soodvisnost sveta in človeka; v igri takšnih momentov in ob smislu za konkretne probleme je v njem nekakšna povezava med takšnimi igralskimi osebnostmi, ki se nagibajo k splošnejšim opredelitvam o svetu, in med tistimi, ki resničnost sveta doživljajo kot izbor posebnosti; *d i l e m a* je vraščena vanj kot vprašanje o načinu razvijanja in uporabljanja uvidov v zvezi s tem; počasi gre do Eve; prijazno; a morda je v njegovem smehljanju, ki ga zaznamo ob tem, predvsem sarkazem; zastane, v obrazu trzljaj, kot da je zarezal vanj spomin ali asociacija na muke in trpljenje ali celo zavest o tragičnosti, v kateri je osmoza med bitjo in koreninami človeškega sveta; umiri se; nežno se prikloni Evi.

EVA je *f u n k c i j a* suverene osebnosti, ki na videz obvlada ne le sebe in svojih dejanj, pač pa celo svojo usodo; saj je njena posebnost, brez katere bi je kot dramske osebe ne bilo, ta, da kljub spletu nenavadnih okoliščin deluje smotno; na ta način postaja ključ, s katerim se odpira vpogled v kompleksnejše časovne sklope; ni nujno, da so okoliščine, v katerih se razkriva njeno bistvo, ekstremne, saj nosi v sebi krhkost; ta pa je v svoji osnovi istočasno njena *d i l e m a*, ker v telesu in duši nosi nezavedno vprašanje o tem, kdo sama sploh je; kajti svet ni v skladu s sabo; entropičnosti, ki jo čuti v njegovem bistvu, ne zmore povezati z lepoto, ki jo vidi v njegovih pojavih; ko se ji je Clov priklonil, se mu je nasmehnila, zdaj pa se je zlagoma zresnila; morda ji ga zaradi nečesa, česar sama ne more točno opredeliti, postane žal; gleda ga in v njenih očeh zaznavamo živost, ki izraža videnja, kakršna

sluti za njegovo podobo; v nji se zgodi nežen impulz; kot da je spoznala, da mu mora nekaj pojasniti; z roko seže do zgornjega gumba na bluzi.

JAZ: Vida! Vzklik presenečenja ali presvetlitve, kot da bi avtor spoznal ime svoje slutnje o svetu, ali igralec zagledal prizor svoje duše, ali dramska osebnost spoznala resnico o drugi osebi in v tem dognala, kdo je sama; vsi ti občutki se izrazijo v igri oči, diha, lahko tudi kretenj, vsekakor tako, da se ta razklanost izpriča v iskanju naslednjih stavkov.

JAZ: Zaradi opredeljevanja drugih, ki jih sploh ne poznaš, si pristala na to, kar te je privedlo pred smrtno preskušnjo. Talka nečesa, kar so kdovekakšni interesi. Res. Predanost v žrtvovanju do konca ti bo prinesla svobodo. In. Kdo bo odrešil morilstvo? D i l e m a Jaza je, da ves čas išče, izbira poti in se ne zna odločiti, kako bi ušel iz groze, ki ga preveva zaradi sposobnosti videvanja svoje notranjosti, v kateri spoznava preplet in borbo zelo različnih osebnosti, vzrokov za njihovo pojavljanje in vnaprejšnjih posledic njihovega ravnanja, iz tega sledi, da ga je tudi strah sveta, ki je zato proces vselej novih drugačnih, tudi iracionalnih pojavov v sebi, drugih, v stvareh zemlje, neba, vode in ognja; zaradi tega je nabitost z energijo, ki se ne izrazi, njegova f u n k c i j a; ko izusti približni smisel zgornjih stavkov, seže po pištolo v notranji žep suknjiča, da bi ubil Evo, in govori: Eva, jaz. Storil bom, da ne boš Vida.

Takrat dobi nekakšen napad; kot bi ga vrglo božje; vsi, ki so bili še ravnokar živa slika, izstopijo iz svojih novih pozicij, kot da so se resnično prestrašili; poskušajo ga uloviti, mu pomagati; prestrašeni vzkliki, brezglavost; a kmalu se iz medmetov in kaosa sliši –

VSI: Les. Les? Les. Kos lesa. Kje je? Kdo ga ima?

Protagonist, Nastopajoči, ki je zdaj Kruljavec, in Igralec, ki je zdaj Violinist, so pri vsej stvari ostali v glavnem neprizadeti, le muzali so se, Kruljavec je za trenutek zašepal po prostoru, Violinist morda z lokom udaril po strunah, Protagonist pa se oglasi, češ kdo neki vendar –

PROTAGONIST: Kdo? Zgrabi Violinista, mu vzame violino in kot kakšen rokohitrc spodmakne izpod strun kobilico; da jo Kruljavcu in ta jo s pomočjo drugih potisne Jazu med zobe.

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC pomirjujoče in sugestivno zine: Mbdnooo.

PROTAGONIST pokliče igralca Jaza z osebnim imenom: ..., rečem ti, vstani.

JAZ vstane, stopi do Eve, reče zase: Thabiti kumi. Vida. Vida Pregarc, ustreljena enaintridesetega avgusta 1942 v Ljubljani, vstani.

PROTAGONIST: Nehaj. Koliko truda za nič. Saj si vendar Jaz. S tem napadom si prekoračil prag vsakega smisla.

TI: Ti, pusti ga pri miru. Vemo, kdo je Jaz. Tako kot vemo zame, da sem... Pove svoje ime in priimek.

PROTAGONIST: Za vsem tem, za tem, da ste se razvili v neko igro, ki ni povsem v mojih rokah, stoji – z vražjo hudobijo, a vendar s smehom pokaže – On.

DRUGI naivno, kot da tega ne more verjeti, izgovori ime igralca osebe On: ...?

ON *nekako s smehom, a tudi skrivnostno*: Ali pa veliki Drugi.

OSEBA: Res. To, kar se dogaja med nami, ima smisel, le če se razkrije tudi pomen vsega tega.

DRUGI: Prav, jaz sem v resnici... *Pove svoje ime in priimek.*

OSEBA: Ne, gre za globlje stvari.

PETER: Za resnico?

PAVEL: Kdo si?

Napet trenutek

OSEBA *pove svoje ime in priimek*: ...

Oseba je po dolgih letih to zmogla in vsi si oddahnejo; igralca Petra in Pavla hitro in samoumevno dodasta svoji imeni in priimka

PETER: ...

PAVEL: ...

JAZ *prekine evforijo razkrivanja*: Stojte. *Protagonistu*: Stvar, ki je onkraj smisla *Osebi*: in ki se v nji razkriva notranji pomen sveta, je krutost.

EVA: Ki ji v stvarnosti da pomen *se prikloni in pove svoje ime in priimek* ..., če igra Evo. *Pokaže nase.*

CLOV: Se na ta način v nji, v nas skriva ljubezen?

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC *ima te sentimentalnosti čez glavo, zato pokliče*: Gog!

GOG *pokliče igralca osebe Clov z imenom in priimkom*: ..., dovolj bo. Poslušaj.

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Gag! Češ naj ustavi Goga, ki je tudi vznemirjen.

Gog napačno razume, da terja od njega, naj se predstavi; zato vprašujoče pokaže na svoje prsi, češ naj se predstavim, in to tudi stori

GOG *nekoliko zmedeno pove svoje ime*: ...

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC *ga popravi oziroma dalje kliče* Gag: Gag. Gag. Šele zdaj *dounemo*, da Kruljavec kliče osebo Gag, ki je doslej po imenu nismo spoznali; igralci se dokaj osebno zasmеjejo in dajo vedeti, da je to ona; nekaj zvokov violine nakaže, da se bo Gag predstavila; že je videti, da bo Gag povedala svoje ime, vendar muzajoče odkima in veselo zamomlja

GAG: Mn. Mn.

Violina presenečeno obstane

GAG: Ostati hočem. Ostati hočem na mostu, s katerega lahko vidim katerikoli čas. *Protagonistu*: Nočem, da bi me pripravil do tega, da bi se ponevedoma spustila v to, kar ne morem biti.

PROTAGONIST: Vraga. Ostati hočem na mostu med dobrim in zlom. Igralka. Vsem. Nikar ne mislite, da ste s svojim načinom spreminjanja kaj bliže temu, kar bi hoteli biti.

TI: In kdo si ti?

PROTAGONIST: Trojica. Molk, vse, kar je, in beseda. Zato se v nasprotju z vami kljub vselej drugačnemu videzu mi trije, ki je v nas čudežni temelj človeškega sveta, rast, v resnici nikoli ne spremenimo.

EVA: Tako kot slutnja in usoda?

PROTAGONIST: Lahko ti pomagam. Postala boš, kar si, če najdeš prostor, v katerem se bo strnilo vse tvoje bistvo. In tvoje bistvo že je takšen prostor. Le določiti ga moraš še v resničnem svetu. Ne le tu, kjer si le del videza, in ne to, kar je njegov izvor. /vzrok/

PETER: Eva, ne.

PAVEL: Zlo slutim.

PROTAGONIST *se smeje*: Vidita, zdaj sta resničnejša. A kot vsi bežita od tega, da bi se v nas sprožilo prizorišče za vse, kar je. Trudim se, da bi ustvaril resnični prostor, vi pa ves čas uhajate v prividna zavetja svojih duš, kjer se nič ne zgodi.

ON: Ne boš nas. Sam si rekel. Uhajamo ti skoz čas.

GOG: Kateri in kakšen čas si imel v mislih?

PROTAGONIST: V mislih imam zgodbo. Golo kot okrutnost biti same. Kot okamenitev ognja, ki je sicer v vsem drugačen, a kljub temu ves čas isti. Kot igralsvo, ki gre do ogoljenih kosti. Ki ni več enako v sebi. Ki je kri zažgana. Brez besed, a z njih zavestjo. *Pomolči*. Kar želimo vsi.

JAZ: In kako hočeš skoz čas?

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Idnčas. Yidntšaas. Ittčez.

PROTAGONIST *raztolmači Kruljavčev govor, ki sicer ni jecljajoč, pač pa išoč smisel*: Ja. Iti čez. Čas. V prostor, ki je. Eden. *Nenadoma se ponovno zakrohoče; z ihto mu pritegne Clov*.

CLOV: Ki je seveda nič. Kar je hkrati točka in omrežje, ki gre skoz vse, česar ni. Skratka, krinka ognja.

OSEBA: Kaj ne vidiš, da bi nas rad z ognjem speljal na led. In iz nas napravil nekaj, kar nismo. Lutkaste osebe. Brez lastnega jaza.

ON: Jaza!? Ko pa sam ne ve, kdo je. Dokler je karkoli, je kakor nič. Ki še ognjena smrt ni. *Zaničljivo*. Jaz, ha!

OSEBA: Pač. Dokler se išče, je. Ne pa kot ti, ki si kdorkoli.

ON: Pravi se je oglasil. Tisti, ki je katerikoli.

GAG *ju miri*: Čas je oprijemljiv le z rojstvom in smrtjo.

GOG: Človek je le ognjen poskus. Ki ga brez krinke časa ni.

Igralec-Violinist zaigra. Nastopajoči-Kruljavec zašepa okrog in jih vse miri

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Kuss. Uss. Ss. Vse. Mir. Je.

PROTAGONIST: Poslušajte. Od vas ničesar ne želim. In tudi nočem ne. Le to, da bi se pred večno spremenljivostjo, ki zanjo vem, odkupil z zgodbo. O goli resničnosti. Takšni, kot je. Sama na sebi. In o kateri in kakršni se nam niti ne sanja.

Molk

EVA: Ne reci, da sem te k vsemu temu napeljala jaz. Kajti, kar govoriš, je bogokletno.

Molk

PROTAGONIST *jo strupeno pogleda*: Ja, Eva. Zdaj si izvzeta. Iz zgodbe, kakršno imam v mislih.

TI: Iz česa je izvzeta? Slavca plahutánje beži skoz reže oči, da krik zaskeli.

DRUGI: Zakaj le ona? Geranije drhteče v srcu trepet so grla blag.

Ob zvokih violine z nekaj naglimi gibi, za katere ne vemo, ali so zapeljevanje ali sveta predanost, odložita kostume iz fin de siècla; s skrivnostnim in zadovoljnim nasmehom obstaneta v kostumih iz prvega dejanja realne igre. Vmes se vname naglo besedovanje

PETER: Ni pomembno, kdo si.

PAVEL: Da si le kaj.

JAZ: Jaz moram biti nekdo. Ne le /kdo/ karkoli. Ni mi vseeno, če sem karkoli.

OSEBA: Tega, kdo je, ne ve nihče. Vemo le to, da smo isti z množico, ki si je med sabo različna. Kot neskončnost.

ON: Ne. Kot večnost smo si enaki v različnosti.

CLOV: Kdo torej smo? V tej vseenosti, ki smo v nji kakor isti vsi.

OSEBA: To zase ve le bog.

ON: Kadar kot nič meni nič tebi nič pozabi sebe v človeku.

OSEBA: Ja. Da potlej ta kot nič spozna, da je v njem spomin na vse, kar je nekoč. Bilo.

ON: In bo. Slej ko prej. Kot bog. *Zgrabi osebo.*

OSEBA: Kar misliš ti, da si. Kot nič.

ON: Zato si vsaj ničesar ne lastim. Kot ti.

OSEBA: Razen ljubezni.

ON: Ja. Ker je spomin. Na vse. Česar ni. /Zato vsaj zanjo vem./

OSEBA *ga zmerja*: Poldrugi in!

ON *odgovarja*: Zgubljeni bog!

Vtem je med njima prišlo do kratkega prerivanja; On je zgrabil Osebo; izpod obleke, ki ni podobna le antičnemu kostumu, pač pa spominja na nošo budističnih menihov, se mu je izmuznila palica, ki jo je Oseba zgrabila; ruvala sta se zanjo. Protagonist jima jo iztrga in prelomi. Violina kratko zabrenka. Zadihana obstaneta; On je v kostumu iz prvega dejanja realne igre, kajti njegovo prejšnje oblačilo se mu je kot dolga kača odmotalo

EVA *z radostnim smehom*: Oh, sijajno. Dobro, da je vse igra.

OSEBA *ji s presenetljivo vedrino da iz žepa jabolko*.

EVA *se še zasmee*: In resničnost. Ugrizne v jabolko.

CLOV *mračno, z ljubosunjem*: Ja, ki ostaja sredstvo lepote in ki nikoli ni kakor resnica. Eva, tvoja izjemnost se ponavlja, a žal nikogar ne zavezuje.

EVA: Clov, ti si kakor. Kakor žalost si. Ki se ni sposobna odpovedati sebi. Si. Kakor. Si.

PROTAGONIST *manj ironično kot doslej. Z dvema kosoma palice v rokah:* Res. Kje in kdaj se začne resnično prizorišče? In vzrok vzrokov? Dejanja, ki so hkrati morišče sanj in kraj spočetja za to, kar vsak od nas v svoji duši išče? Golota zgodbe. O krajih, ki se v njih rojeva gola godba. Zgodba o tem lahko popelje nas v gozd ali v mesto, v peklò ali na zvezde, v zamisel dušne stavbe, v njene sobane, ali v prihodnost, v to, kar si lahko predstavljamo ali pa tudi ne. *Postajal je vse bolj teatralen.*

Nasploh, kot kaže resno gledališče,
začetno je kjerkoli prizorišče.

ON *po kratki tišini:* In kdo nasploh ste vi, kdo sploh vas išče?
S *prejšnjim kostumom, razvitim v bel pramen blaga, se On nevarno približa Protagonistu, Nastopajočemu-Kruljavcu in Igralcu- Violinistu; ta pa, namesto da bi igral, vleče z lokom po zraku, Nastopajoči-Kruljavec pa gode z glasom podobno kakor kokoš.*

Premolk

PROTAGONIST *zelo stvarno, tudi klepetavo:* Res. Prav imaš. Kdo nas išče. Poglejte. Stvari so zelo preproste. Zdaj tu je gozd ob reki. Blizu mesta. Možaka srednjih let življenja cesta privedla je v samoto. Na prod. Tu zdaj, čeprav zgodilo se je to nekoč, slej ko prej izbira si velike kamne. Sestavi si ognjišče.

JAZ *surovo:* Vem. Poznam to zgodbo. Sestavi si ognjišče. Naloži si vej. Polije se z bencinom. In se zažge.

PROTAGONIST: Sploh ne.

GAG: Nočem. Uprite se.

JAZ: In se zažge. Lobanja in čeljust sta najdeni čez petnajst dni.

GAG: Jaz. Kdo si?

JAZ: Kako?

PROTAGONIST *se ozre proti Gag, češ – hočeš vprašati, zakaj hoče povedati prav takšno zgodbo:* Zakaj o tem govori?

GAG: In ti, Protagonist? Zakaj govoriš?

GOG: Ker si kriv? Zla? Da hočeš priti do dna temu, kar smo? Kar si?

PROTAGONIST *po kratkem molku, oziraje se na Gag, ker mu je na njegovo vprašanje odgovorila z lastnim vprašanjem; odgovarja pa tudi Gogu:* Kot plazma luči, ki jo magma v krvi kali. Kot kal v morju prsti.

GAG: Uprimo se.

Igralec-Violinist močno zabobna s prsti po violini, Nastopajoči-Kruljavec pa miri s kokošjim glasom

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Ussi. Mirrr. Ksss. Usiii. Myirrh. Yo. Yo.

Oseba pobere s tal blago, ki ga je maloprej držal v rokah On; brez srda začne zamahovati proti Protagonistu in njegovima spremljevalcema; ob vetru, ki pri tem nastane, se zavemo zraka v prostoru

OSEBA: Kaj hočete? Vi trije.

GAG: Zaobjeti svet.

PROTAGONIST: Ja. S podobo. Ki je izza besede.

CLOV *se pridruži naglici prejšnjih dveh izjav*: A so dojetja časov in prostorov, ki so izven besede in podobe.

PROTAGONIST: Zato sem se uprl. Resnično. Drugače, kot hoče Gag, da se upirate. Le z vašo lastno, osebno stvarnostjo. To je premalo.

ON: Da si se uprl? Kot kaj? *V smislu, češ s kakšno pravico.*

JAZ *izzivalno Protagonistu*: Veter.

PROTAGONIST *se ne zmeni zanj, ampak govori Gag*:

Ko zgodba zla,
prečisti v očeh se sla,
ki njega moč je molk,
si izpovedan dolg.

OSEBA *še vedno z dolgim, širokim kosom blaga v rokah*: Da si? Kot kdo? Češ kako si drzneš.

JAZ *izzivalno Nastopajočemu-Kruljavcu*: Drevo! *Se mu spači. Zgrabi zgornji del Gogove lutke, si jo natakne prek glave in šepaje ter mahaje z rokami "predstavlja" drevo.*

GOG *odhaja od Protagonista in govori skoraj zase*: Navsezadnje celo res govori zato, da bi nekdo bil kriv. Ali sam, ali kdor si predstavlja, da je to je rekel ob Nastopajočem-Kruljavcu, ali pa vsi. *Obrne se k vsem in vpraša Igralca-Violinista*: Kdo si?

JAZ *odgovori izpod zgornjega dela Gogove lutke*: List. Igralec-Violinist *se prikloni, kot da je bil predstavljen, ter kratko in živahno zaigra. Jaz nadaljuje*: Ki misli, da molči.

PROTAGONIST *Gogu*: Ja. Podoba, ki je le za zdaj. In šele išče svoj začetek. In svoj kraj.

GOG: Torej nisi bog sam? Zakaj?

PROTAGONIST *sprejme njegovo zasliševalsko igro*: Kako naj bom za vekomaj?

GOG: Torej šele iščeš svoj prostor in okvir?

PROTAGONIST: Ja. *Ob svojih spremljevalcih*. Kot tale dva. Ki mi pomagata. *Krene proti Jazu, ki ima ves čas zgornji del Gogove lutke na sebi*. Da nisem človeški krog. Ubožen bog. Ampak trikot. In v njem vseмир.

GOG: Saj. Ubežni kralj.

PROTAGONIST: Kot vsak od vas, ki je v nas, zbežan od pomenov in njihovih zreal. Kot sam, ko iščeš smisel, ki ga ni. A zate je. A le v besedi. Zdaj. Kot krik. Čeprav se zdi, kot da strmiš iz večnosti. Malik. *Lahko, da to v resnici govori Jaz z Gogovo lutko na sebi.*

GOG *vsem*: Na koncu koncev je torej sam podoba zgodbe. In to brez zla. In dobrega.

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC medtem prišepal do spodnjega dela Gogove lutke, do njegovih nog; navdušeno mu pritrjuje, a hkrati gleda, kako bi zlezel v nenavadne škornje, ki bi mu nemara pomagali pri hoji: Ga. Ga. Ga.

GAG ima že čez glavo skoraj do notranjega besnila prignane Protagonistove in Gogove ironije in se nenadoma razsrdi; z zmedenostjo: Kako!? Če pa izziva. Ni kriv?! Da zgodba je. V nas. Kot zlo v nas. Brez nas.

Če odrske možnosti dovoljujejo, da se na ozadju prizorišča spuščajo stopnice z leve in desne, prav tako pa dvigujejo proti osrednjemu delu zaslona, na katerem že nekaj časa mirujejo obrisi senčne lutke, lika Ahure Mazde, potem so se nekatere osebe, predvsem Peter in Pavel, Eva in tudi Ti in Drugi, odkar sta v novih kostumih, razporedile po njih, podobno kot otroci po drevesu. Ob Gagini vznemirjenosti se oglasijo s klici

VSI: Kako? Kriv? Zlo? Kdo? Ne. Ja.

Če torej kdo je na teh stopnicah, bo seveda kmalu, že čez čas skočil ali splezal dol, zdaj pa se predvsem oglasi s strastno in domala nasilno zavzetostjo Protagonist

PROTAGONIST: Ne! Iščem le, kdo je in kje in kdaj, ki sproži zlo, brez katerega zgodbe sploh ni. No. Kdo? Dvojni čas, razpet v podobi? Mi? Vsi?

VSI precej vznemirjeno: Kako to? Kaj se to pravi!? Kje smo?

PROTAGONIST za hip še sam paničen: Ne vem. Mi trije, ki smo, kakor jaz in vse, kar On ne more biti, dokler nismo Oseba kot Ti in vsi, smo hoteli zgodbo, ki bi presegla zlo, a ste se ji uprli. S tem, da sprašujete, kdo sem, kdo sploh smo, je resnica... Kajti. Zakaj...

Posrečilo se mu jih je z zapeljivo bratskostjo nekoliko umiriti, za hip zastane, prekine ga Jaz

JAZ seveda še vedno z zgornjim delom Gogove lutke na sebi: Kako da sem? Jaz?

PROTAGONIST: Človek. Češ razumi vendar, doda pa še, kot neke vrste izgovor, izjavo: Ker si izgubil čas.

GOG skoraj zase, a tudi z nekakšno ljubeznijo do Jaza: Brezglava očetnjava. Vselej novih časov.

PROTAGONIST kot nekakšno opozorilo Gogu: Prekletstvo, ki ga lahko ustavi igra podob. Zadnje štiri replike so se zvrstile še kar naglo; vsekakor pa imajo drugi zdaj že vsega dovolj.

VSI: Kako? Zkaj smo tu? Kdo ste? Kdo smo?

Nenadoma vsi utihnejo. Nastopajoči-Kruljavec je hotel zlesti v spodnji del Gogove lutke; toda od tam je izlekel nekakšen velik kamen, podoben ogromnemu jajcu ali goli otroški glavi; ima ga v naročju in zadovoljno godrnja; kot da bi odgovarjal na njihova vprašanja

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC kot da bi govoril besedo jaz: Yia.

PROTAGONIST Gogu z zmagoslavnim sarkazmom:

Ko nosiš luč

upora času ključ,

nasilje se stali,

zaklene ogenj v kri.

Na kratko se oglasi violina

CLOV Protagonistu: Kdo si?

JAZ: Jaz vem.

VSI: Kdo?

JAZ *sname zgornji del Gogove lutke in preprosto izjavi, pove Protagonistovo ime in priimek...*

PROTAGONIST: Vem. A to je zgolj ena od možnosti. Kajti izgubili smo se, to res moram priznati, tudi mi. Trije v križiščih naših zreal. In v besedah pozabili, kdo smo. To je naš dolg. In bi se radi spomnili zgodbe. Ki. Raste skoz kri sveta. Ste vi njeni sli? Ali? Mi?

VSI: Dovolj! Kdo smo?

TI, DRUGI, EVA: Je torej kriv?

PETER IN PAVEL: Ker je zgolj naše oko?

GAG: Več smo kot drevo, plameneče v krvi belo-črne magme!

JAZ: Ahura Mazda! Zažgi se!

Nastane kaos. Če so tam stopnice, izginijo, kot bi vzplamenele. Vsekakor stopi Gog v ospredje. Iz nadodnja se oglasi kot ob prvem nastopu osebe Ti basovsko petje v sanskritu; podobno Webernovim opusom; slišimo: Tvām Agne rāja Vārūno dhrtāvratas (Ogenj, si kralj, zaobljube beseda, brez preklica.). Gog istočasno s petjem odpira usta, kot bi sam pel. Clov je stekel proti plamenenečim stopnicam oziroma si zatisnil ušesa

CLOV: Ne!

Nastopajočega -Kruļjavca s težkim bremenom v naročju zanese v Jaza, ki pri tem prevrne zgornji del Gogove lutke, da obleži kot del kakšnega egipčanskega kolosa. Clov mu odvzame veliki prodni kamen in hoče z njim navaliti na pojočega Goga; kamen je zanj čitno pretežak, tako da se opoteka in stopi na nogo Gag. Gog za kratek čas utihne

GAG Clovu: O, ti presneto seme!

Clova zanese še proti Drugi, da ji sede v naročje; predtem pa v zadnjem hipu preda svoje breme Osebi

DRUGI Clovu: Preklet' Semê.

Oseba sicer s presenetljivo lahkoto drži v rokah veliki kamen, a hkrati stiska k sebi veliko gmoto blaga, nekdanjo obleko osebe On, zato jo poskuša stlačiti v roke Evi; to mu le deloma uspeva; nazadnje sta oba nekoliko zahomotana v blago. Eva ljubeznivo poljubi Osebo

EVA: Oj ti, poldrugi sin!

Spet se oglasi Gog s petjem

GAG vsa zmedena in zla volja se ji nenadoma osredotoči na Goga: Šema! Pokliče osebo On. Daj ga! Snemi ga iz sna!

On skoči k Osebi in Evi, da bi v blagu poiskal veliki kamen, a mu ne uspe; v ihti hoče zgrabiti spodnji del Gogove lutke; Nastopajoči -Kruļjavec mu ne dovoli; vsak od njiju vleče za svoj konec, verjetno vsak za svojo lutkino nogo

TI stopi h Gogu, ki za hip prenega z navideznim petjem: Šemasta snema! Čez tebe križ naredim! Poljubi Goga; ta še bolj ognjevit nadaljuje s petjem.

JAZ skoraj istočasno je ločil za spodnji del Goga prerivajoča se Nastopajočega - Kruljavca in Njega: Spermatózo! Velja Nastopajočemu - Kruljavcu. On!

Velike lutkine noge obležijo prevrnjene. Medtem je vsaj Clovu uspelo končno spraviti kamnasto glavo iz blaga. Besno navali na pojočega Goga

CLOV: Umetna supermat'! Dviguje kamen nad Gogovo glavo, a ne zmore teže. In zlom. Seseda se. Kamnasto jajce se zavali pod noge Petru in Pavlu. Gog se zdrzne, doslej se ni zavedal, da ga hočejo ugonobiti, in utihne.

PROTAGONIST z nekoliko angleško izgovorjavo: Gag!

Gag ga zmedeno pogleda, saj je doslej z nekakšno osuplostjo opazovala, kaj se dogaja. Igralec - Violinist pri tem čisto kratko zaigra

GAG globoko zajame sapo; Protagonistu: Daruj spevnost njegovih misli smrti. Kajti moj Gog je smrt. Upri se z novo zgodbo. Ki bo brez ognja. Z lučjo presvetlitve. Ko se iz nabreklega časa kljub smrti bitje rodi.

Zdaj se zares oglasi violina; dokaj presunljivo. Peter in Pavel skoraj nimata težav s težnostjo kamna; podajata si ga kot malo težjo žogo; med igranjem Igralca - Violinista veselo kramljata

PETER: Zdaj vem, zakaj sva prišla. Beseda, spočeta v katerikoli čas. To sva midva.

PAVEL: V oko ujeta igra sveta, ki ima katerikoli obraz. Seme spoznavanja sva.

PETER: Sva igralca z besedo, ki ima pomen tako, da smo izven nje in hkrati to, kar sama je. Sad zanikanja.

PAVEL: In vsak posebej najmanj dva.

PETER: Tisti, ki je oseba, in tisti, ki sem jaz. In vse, kar je vmes.

PAVEL: Enojajčni dvojček, ki se iz njega razklepa čas.

Zavriskata. Violina utihne. Gog gre iz ospredja proti Gag

GOG z ironijo: Ko upor uspe,
resnica se ospe,
predre resničnost krog,
ki v njem je ničnost bog. Poljubi Gag.

PROTAGONIST: Oho!

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC kot sicer večkrat tudi tokrat zašepa po prostoru: Ogko. Ogko.

JAZ: Je. Kriv.

PROTAGONIST: Kdo? Da sem? Jaz? Kot zrcalo, ki ni ne krivo in ne dolžno. Ne dobrega ne zla. Pač pa. Evi: Lepote. Izvzete iz zla. Toda zato Gag prevzema namesto tebe nase upor. In jaz bolšćanje skoz bes besed, ki je v vas.

Eva, ki se je zaradi Nastopajočega - Kruljavca izhomotala iz blaga, v katerem je bila doslej z Osebo, gre in poljubi Gag.

JAZ govori Gag o Protagonistu: Misli, da smo njegova last.

Jaz zgrabi veliki kamen in se nameri na Protagonista. Pri tem Igralec-Violinist razširi roke; v levi violina, v desni violinski lok, kot da bo dirigiral. Gag ustavi Jaza

GAG: Ne! Vse njegove niti vodijo skozi nas.

JAZ: Čigave vendar?

GOG: Njegove zgodbe.

PROTAGONIST *gre in poljubi Gag.*

Gag nadaljuje Gogovo ugotovitev: Ki je spočetje.

JAZ: Kdo!?

GAG: Ki je brez časa in brez zla.

GOG: Gag. Saj vendar ves čas v nas gori.

GAG: Ne. Če se žrtvuješ v tistem trenutku, ko vzplamti.

JAZ *preda kamen Nastopajočemu-Kruljavcu*: Ko se ti lastno ime v spomin zavrti?

GAG: Ja. Ko se dejanje, podoba prekleta in v igro zakleta, samo v sebi spozna.

Gre proti Gogu. Ko se zaveš svojega zla. Ko spoznaš neskončnost tega dolga.

Poljubi Goga.

DRUGI: Spričo koga?

TI: Njega, ki je izven vsega.

JAZ: Se pravi, ni dvoma. Je on kriv. Misli na Protagonista.

Kratek molk

JAZ *Protagonistu*: Odgovori!

Kot da je bil s tem dan znak za nekakšno muziciranje, zamahne Igralec-Violinist z lokom in Eva se začne z razširjenimi rokami vrteti okoli sebe; Ti in Drugi ceremonialno slačita Gag iz njene razkošne obleke tako, da se tudi vrtita okrog nje kot okoli osi

PROTAGONIST: Odgovor stvarni temu, kar se menja

v svetu znamenj božjega imena,

je uporna pot skozi sebe, strast brezmejna.

TI: Slavca pláhutanje... beži...

DRUGI: ...trepet je grla blag...

Ti in Drugi si križno menjavata ostanke svoje poezije; Nastopajoči-Kruljavec šepaje poplesuje z velikim kamnom v naročju. Nenadoma plane On, izrga Igralcu-Violinistu iz roke lok in ga zabode Protagonistu v pleksus. Vse za trenutek obstane; Protagonist se nekoliko zgrbi in nasmehne. Priskoči še Clov in prevzame violino, gleda jo, kot da bi jo poskušal prelomiti na kolenu, a ne zmore. Nastopajoči-Kruljavec, z velikim kamnom pod pazduho, potegne lok iz Protagonistovega popka, izroči ga Igralcu-Violinistu, naglo zašepa do Clova in mu vzame violino, a zmeden obstane, ker so Eva, Ti in Drugi spet začele s svojim neobičajnim plesom. Protagonist si mirno ogleduje dlani, s katerimi je nekaj trenutkov držal lok tam, kjer je bil zaboden vanj; kot da so krvave. Zmedeni Nastopajoči-Kruljavec izroči violino Evi, veliko kamnito jajce pa Igralcu-Violinistu

DRUGI: Geranije drhteče v srcu...

TI: ...skoz reže oči... krik skeli...

PROTAGONIST: Da svet nastaja iz sebe kot spoznanje
premene, skrite v satanskem zrcalu,
nečista je podoba, imenovanje
človeka s smrtjo, ki žari v bodalu.

Vtem je Gag že v kostumu iz prvega dejanja realne igre. Njen in prvi kostum Ti in Drugi ležijo vsepovsod po odru. Eva se je med vrtenjem, ta čas, ko je govoril Protagonist, ogledovala v violini kot v zrcalu; morda je pri tem kdaj brenknila s prsti po strunah. Še prej se je Oseba tudi sam spravljal iz dolgega kosa blaga, v katerem se je bil znašel z Evo. Zdaj skupaj s Petrom in Pavlom komaj opazno pregleduje ženske kostume po odru; morda jih celo urejujejo. Vendar je takoj, ko je Gag obstala v preprostem kostumu, Jaz besno vzkliknil

JAZ: Ahura Mazda! Zažgi se! /Vid motreči in moreči/

PROTAGONIST še vedno gleda svoje roke, kot da so krvave: Nihče ne ve, kaj je povzročilo to, kar se je ravnokar zgodilo. Jazu: Na vsak način si prepričan, da sem Ahura Mazda. Da želim od vas zgodbo o ognju. Da sem obris svetlobe, perzijsko božanstvo, ki vidi vse in hkrati to samo tudi je. Kot mora zapreden v bivanje.

JAZ: Ja. In ne le to. Plamtiš celo v vsem, kar bi samó lahko bilo.

PROTAGONIST: Če svoje zrcaljenje imenuješ, na primer Ahura Mazda, ali Jan Pállach, včasih Vida, ali nekakšen Saljoni, še ne uničiš zla.

CLOV: Lahko.

PROTAGONIST: Ne. Lahko ga le prerodiš.

Vse za trenutek zastane. Eva se ustavi; Ti in Drugi, ki sta počasi in šepetaje še vedno krožili okoli Gag; vsi, ki so se kradoma premikali v prostoru, obstanejo. Igralec –Violinist drgne z lokom po velikem kamnu; iz ozadja, od tam, kjer so že dalj časa nepremični liki senčne lutke, ki predstavlja Ahuro Mazdo, se hkrati oglasi škipajoči hresket violinskih zvokov; ta bo kasneje morda prešel v večjo ubranost; zdaj začnejo vsekakor drseti po zaslonu kot nekakšne semenčice vijugavi likovni elementi, ki sestavljajo dvojnost podobe Ahure Mazde. Dialog se domala nemoteno nadaljuje

JAZ: Kako?

TI: Če ime krstiš. Očistiš. Če spregledaš. Uničiš slepoto. In uzreš luč.

Protagonist vzame Evi violino. Prepričema jo, kot da niso krvave le njegove roke, pač pa tudi violina; kmalu si jo tudi stisne pod srce, tja nekam, kjer je bil zaboden z lokom. Igralec –Violinist zaigra bolj zavzeto

DRUGI malce negotovo Protagonistu: Torej je vseeno. Kriv. Dobrega in zla.

PROTAGONIST porogljivo: Ah? Tako?

Naenkrat krene zelo napadalno in z violino v roki k Drugi. Gag mu v zadnjem trenutku izvije violino iz rok in jo nežno stisne k sebi; kot otročička. Izrazitejša lučna sprememba. Vse gibanje bo odslej predvsem plesno oziroma obredno. Zvok, ki sicer je violinski in v primerem soglasju z goslanjem Igralca –Violinista po kamnu, bo prešel iz ubranosti, ki je na tem mestu dokajšnja, v vse hujši hresket in parajoče bobnenje, podobno hrupu

vojne. Lik Ahure Mazde na zaslonu pa se bo združeval in spet razstavljaj v obraz, v dvoje bojujočih se postav in v kaotično beganje posameznih likovnih elementov. Vsi razen šepajočega Nastopajočega-Kruljavca se gibljejo v prostoru urejeno

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Agni. Agni.

GAG: Ko dan si dar,
brez dolga na oltar,
si upor, ki nosi moč,
da v žrtvi umre noč.

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Agni. Agni.

Gag dvigne violino k ustom; kot da pije iz notranjosti violine. Medtem govori Ti

TI: Kri prekriža tvar,
tvori ime za stvar,
da besedi tu
krst luči, rodu.

Ti vzame violino; pije iz notranjosti, iz odprtin, ki spominjajo na vijuge, kakršne plešejo na zaslonu. Izroči violino Evi. Ta si jo le stisne k prsim

EVA: Rebra ognja stri,
mavra v barvah ubij,
da se vid razstre,
morje iz luči.

Izroči violino Drugi; čez čas se Eva priključi osebi On. Najprej tudi Drugi stisne violino k sebi, vendar potem, ko pove svoj urok, tudi sama pije iz violine. Izročila jo bo Osebi in se čez čas priključila Jazu

DRUGI: Trebuh brez podob
melje rod brez zob,
križ iz dveh smeri,
gol je v snovi bog.

Oseba skoraj nepričakovano tudi sam začne piti iz violine

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC zagnano: Agni. Agni.

Vsi za trenutek osupnejo; v tišini; kot da je bilo s pitjem Osebe prekoračeno določeno razmerje odnosov. A Igralec-Violinist s široko kretnjo z lokom ponovno zažene mehanizme neusmiljene muzike v ozadju

CLOV obrnjen v orkestrion neznosnih zvokov, proti podivjani senčni lutki, ki jo je sprva vodil sam: Ahura Mazda! Zažgi se!

Tišina. Nenadoma je osvetljena nekakšna nova trojica, Protagonist, Peter in Pavel; le-ta bosta z nepričakovanim zadovoljstvom razpredala svoje mišljenje in s tem vodila poskus Protagonistovega razkrivanja; le-ta pa bo precej skeptičen do sebe

PROTAGONIST: Da obvladaš to, kar se lahko imenuje Ahura Mazda, to je strahotna milost. Saj iz njega lahko iztisneš...

PETER: ... dobro ali zlo ...

PAVEL: ... ustvariš podobo ali ustaviš luč ...

PETER: ... zažgeš telo ali ohraniš luč ...

PAVEL: ... besedo izrečeš ali umoriš osebo ...

PETER: ... svet dojameš ali uničiš dan ...

PAVEL: ... moč imaš ali uročiš se v večno noč ...

PROTAGONIST: ... Kakorkoli ...

PAVEL: ... v čemerkoli ...

PETER: ... kadarkoli ...

PROTAGONIST: ... hodi iz ognja ...

PAVEL: ... z ognjem ...

PETER: ... v ogenj ...

PROTAGONIST: Kdo?

VSI OSTALI *neosvetljeni; kot silhuete*: Nekdo.

PETER: Kdo je to?

PAVEL: Kdo je ta?

PROTAGONIST: Niti oseba niti krog.

VSI OSTALI MOŠKI: Niti bog.

VSE ŽENSKE: Niti os.

PROTAGONIST: Kdo drug kot ...?

VSI OSTALI: Prométeus.

Lučna sprememba. Vsi se zgrinjajo okrog Protagonista, ki je nekoliko zbehan. Zdaj se iz ozadja oglasi violina. Igralec-Violinist vstane, začne dirigirati; vsem. Z nekakšno ljubosumnostjo se predvsem Gag, a tudi Ti polastita velikega kamna. Nekoliko osamljena bosta med nadaljnjim razvojem stvari na prizorišču ostala Protagonist in Natopajoči-Kruljavec; sprva tudi Oseba, ki ima ponovno v rokah široki trak blaga. Dojemanje tega, kdo bi lahko bil Protagonist, se je nemoteno nadaljevalo

PROTAGONIST: Brez niti lutka.

GOG: Goli Gog.

OSEBA: Oseba sama.

GAG: Sam, iz lastnega veselja iztrgan bog.

TI: Kdo ve, kdo je izbran, da bo prelom usod.

Kot bi vse druge te ugotovitve navdale s strahom, skoraj s paniko, se ob spremljavi violine izza zaslona, na katerem mirujejo povsem razpršeni likovni elementi, ki sicer sestavljajo Ahuro Mazdo, lotijo obrednega, grotesknega in na koncu skoraj dionizičnega urejanja obeh delov Gogove lutke; vse skupaj predvsem v začetku vodi Oseba. Z njegovim dolgim trakom čistijo odprtine v lutki, nosnice, usta, zadnjico, tako da v parih potezajo vsak za svoj konec blaga; vse skupaj postane tudi neke vrste mumificiranje, pregledovanje, čiščenje; to počneta Eva in Drugi. Morda napolnijo Gogovo lutko s kostumi, ki so jih odložile Ti, Drugi in Gag. Nazadnje bodo obe polovici povezali z velikim širokim trakom blaga; lahko ga stlačijo v notranjost tako, da en konec ostane zunaj. On je sprva zbehan; a ko bo izpovedal svoj tekst, se mu bo materinsko priključila Eva. Podobno bo Drugi potolažila Jaza, ko bo izustil svoj nekoliko zmedeni tekst. Clov

takoj v začetku zgrabi violino in teka z njo od enega do drugega, mu jo ponuja in podaja v pitje, poliva in čisti z njeno vsebino lutko in je od vseh najbolj navdušen

OSEBA: Požri pohlep in lakoto, nadutost,
oblast, lastnosti svoje, krutost.

PAVEL: Z besedo upodobim tvojo Lastnost,
lastim oblast si s tem, vse in jasnost.

ON: Igram z imeni se, ki niso moja,
zato da up, svoboda bi ostala svoja.

PETER: Telesnost moja je lastnina božja,
bežim pred njo z imenom, brez orožja.

JAZ: Če bi lahko bil sebi lastna žrtev,
iz skale kri bi pil in ne bil. Mrtev.

Gogova lutka je sestavljena; stoji pokonci, ovešena z nekaj deli razkošnih ženskih kostumov

CLOV z violino v roki kolcne: Gog.

Tišina. Nagla lučna sprememba. Vse osebe na odru se znajdejo skoraj v popolni temi, ozadje z razpršenimi vijugavimi liki Ahure Mazde pa močno zažari; med zvokom hresketa padajočega drevesa se spreminja ali v posnetek gorečega budističnega meniha, kakor se je to dogajalo tik pred začetkom vietnamske vojne, ali v fotografijo Jana Pállacha v grobem rastru. Silhuete igralcev spregovorijo z domala apolinično zavzetostjo

ZBOR – VSI: Prométej, okovan si z božjim sklepom,
da zreš lahko kot skala in kri v svetost,
skoz kožo svojo to, kar pod oklepom
srca je misli drob, prekletost.

Kar za ljudi so rane, bolečine,
je zate oko, iztrgano iz luči,
lijoče skóžse in le s smrtjo mine,
z besedo ognjeno, s krinko, kar te muči.

Zato daruješ svoja nam dejanja
in z njimi stvarnost, golo kot zaveza,
da v stiku z ranami se rojstvo oznanja.

Brez konca prizorišč se v snu razteza,
ko slepi tipamo, kar je resnica,
saj temni plamen je besede teža.

Nekoliko se osvetli srednji del odra. Tam zdaj ni več ničesar in nikogar razen velikega kamna in ob njem Protagonist in Gog; na levi in desni slutimo v mraku prisotnost Igralca – Violinista in Nastopajočega – Kruljavca

GOG: Kaj je zdaj z zgodbo?

PROTAGONIST: Sam ne vem.

GOG *blago*: Je brez grešnosti imen splon ni?

PROTAGONIST: Uvidim le. Ne vem. Če bi znal s spovedjo priti lastnemu zlu do konca, bi našel zgodbo, ko boš iz jaza ti, ki bo v njem moj on. *Se nemočno zasmije.*

GOG *hudomušno; morda mu pomežikne*: Kdo stoji za tem?

PROTAGONIST *sprejme njegovo igro*: Gog?

GOG: Torej si le? Kot Prometej? Ja. A le za zdaj.

PROTAGONIST: Kot kdaj.

Iz ozadja, kjer je v bledem rastru posnetek gorečega človeka, zaslišimo stokanje; svetloba na Protagonistu in Gogu začne ugašati

GAG *le njen glas. Z naponom; skoraj kot da bi to bilo rojstvo*: Upp. Orrh. Izz. SSmhtttii. Rodii. Bittyi. Rožždd. Jj. Jest. Woo. Tvoje. Kri. Stje božje. Roždestvò tvoje. Hristje, bože naš.

Nagla lučna sprememba. V svetlobnem stožcu je le Protagonist; v naročju drži mrtvo Gag, oblečeno v prvi, razkošni kostum; ne; to je le njen posnetek, lutka v naravni velikosti; v krilu ji leži veliki kamen

PROTAGONIST: Brez dolga. V drugačen čas rojena. Zakaj tako je, da le smrt razveže v naših očeh, česar sicer ne vidimo. Kajti. Do kraja večnosti smo zakleti v podobo. Ki nam je zgodba ušla iz rok. Ki očisti zlo. Ki v podobi lastni nastopamo sami. V besedi brezosebni. Zgubljeni sli.

Ves čas je imel pri sebi oziroma v svojih rokah oba zlomljena konca palice. Zdaj z neizmerno nežnostjo, medtem ko bo govoril z njima, prebode lutkine oči. Vmes se je iz mraka prikradel Nastopajoči-Kruljavec

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Agni. Agni.

PROTAGONIST *prekriva s svojim urokom šepavčevo šepetanje*:

Ogenj sčca zgñij,
gnan od volje, umri,
žrtev, strí zagón,
jagnje, žri agón.

Bledi raster podobe gorečega človeka na ozadju medtem izgine. Protagonist izroči oba konca palice Nastopajočemu-Kruljavcu. Ta si posebej ogleduje mesti, ki sta bili zasajeni v lutkinih očeh

NASTOPAJOČI-KRULJAVEC: Agni. Agni.

Iz mraka se izvije še Igralec-Violinist, z lokom in violino; pripravljen, da zagode.

PROTAGONIST: To zdaj je res /rez!/, začetno prizorišče.

Nastopajoči-Kruljavec zakotali iz lutkinega naročja veliki kamen; gleda ga; v vsaki roki s štrcljem palice. Pogleda Igralca-Violinista; skobaca se za kamen; gleda, ali bi z levim ali desnim kosom palice lahko godel na kamen; uvidi, da ne bo šlo. Gleda kamen; violinista: spet kamen. Dojame, da lahko napravi na tleh obris kamna. Z levo roko zariše; nekakšen trikotnik. Hkrati z njegovimi potezami se pojavi na zaslonu v ozadju

pravilen enakostraničen trikotnik. Poskusi še z desno roko. In spet na zaslonu prav takšen trikotnik. Zdaj mu je z nekaj zvoki pritegnil Igralec-Violinist; in: oba trikotnika se združita; v kvadrat. Še muzika; še risanje; še dva trikotnika; in nov kvadrat. Ob zvokih violine se oba kvadrata združita v zvezdo z osmimi kraki; ki jo Igralec-Violinist s svojo melodijo zavrti okoli svoje osi

PROTAGONIST: Nenavadna so. Pota boga. Zdi se, ne utegne nam jih polagati v videnja. Kajti. Kdo ve, kako hiti skoz naš čas? Ki nam ga je dal. Da bi v nas izgovoril? Kar se vidi brez meja? Za kar nam pušča znamenja? Imena potovska. Vstal je že. Zapleše ob zvokih violine z lutko Gag. Vrteča zvezda pa, kot da vrta na zaslonu v ozadju nekakšno oko. Ne; na tem mestu se začne zaslon razpirati; v obliki očesa oziroma velike zaklopke. V jarki svetlobi se pred nami vse bolj kaže prizorišče prvega dejanja, ki ga kot takega še ne poznamo. Vsa trojica v ospredju odra ga opazuje. A le nekaj hipov. Protagonist že pleše z lutko Gag v slepečo bleščavo notranjosti odra. Nastopajoči-Kruljavec naglo krene s kamnom v naročju za njim; a prizorišče prvega dejanja je že realnejše; zato vidimo, kako se izmota skoz vrata. Končno hoče za njuna še Igralec-Violinist, toda on že ugleda v svetlobi, ki je iz bleščave zamrla v vsakdanjo, kako sedi tam živa Gag, ki bo zdaj zdaj Ženja Koljčicki. Zato se s tihim igranjem umakne v pododre; tja, od koder je prišel na začetku Predigre Jaz

Prva zgodba

Zgubljeni sli

PRVO DEJANJE

Prizorišče se je ob koncu Predigre na zaslonu ozadja odprlo kot veliko oko. Kuhinja v preprostem stanovanju; večji kraj v Sloveniji. Konec devetdesetih let oziroma božič 1989. V ozadju vrata v predsobo; na desni v ozadju vhod v spalnico. V tem dejanju nastopajo:

Eva – ALENKA ČAS, roj. KRISTAN

Drugi – DARJA KOLŠEK, roj. ČERTOV, njena polsestra

Ti – ZORA KRISTAN, Alenkina sestra

Jaz – MILAN KOLŠEK, Darjin mož

On – ROBERT ČAS, Alenkin mož

Oseba – ROMAN ČERTOV, Darjin brat

Clov – VLADO KRISTAN, nezakonski polbrat Darje in Romana, ter Alenke in Zore

Gag – ŽENJA KOLJČICKI, mati Romana in Darje, Vlada, ter Zore in Alenke, dvakrat omožena

Za mizo sedi sama starejša žena, Ženja Koljčicki; zamišljena. Lahko se lišpa. V kratkih presledkih govori –

ŽENJA: Pazdravljāju s roždestvóm Hristóvim.

Ko trikrat ali štirikrat ponovi, začne spreminjati način pozdravljanja; kot da so to različne osebe. Potem začne tako tudi odgovarjati na pozdrav; večkrat, vselej drugače

ŽENJA: Pazdravljāju s roždestvóm Hristóvim ... Ja takže vas.

Čez čas začne, nekoliko otožno, opuščati podravljanje; slišimo le -

ŽENJA: Pazdravljāju s roždestvóm Hristóvim.

Odprejo se vrata iz predsobe; vstopi Roman s steklenicami piva; ravno v trenutku, da lahko odzdravi

ROMAN: Ja tákže vas.

ŽENJA *po kratkem premoru, spevno*: Roždestvó tvoje, Hristje, bože naš, tjebe adnámu paklanjájemsjá, pridíjíte vsjó vjérniji, paklanjíte se raždestvú Hristóvovu.

Molk

ROMAN: Mati, prinesel sem.

ŽENJA: Vidim.

ROMAN: Kdaj pridejo? Kje so otroci?

Et caetera...